

EXPOSICIO HOMENATGE JOSEP RAMIS

Casa de Cultura les Bernardes - Salt

Excma. Diputació Provincial de Girona

Fer la presentació d'un artista sol ésser gairebé sempre una qüestió compromesa, doncs es corre el risc de repetir el que ja s'ha dit més d'una vegada.

Afortunadament en el cas d'en Josep Ramis, aquest risc no hi és, doncs la seva personalitat humana fou d'una dimensió tan excepcional, que s'escapa dels clixés habituals.

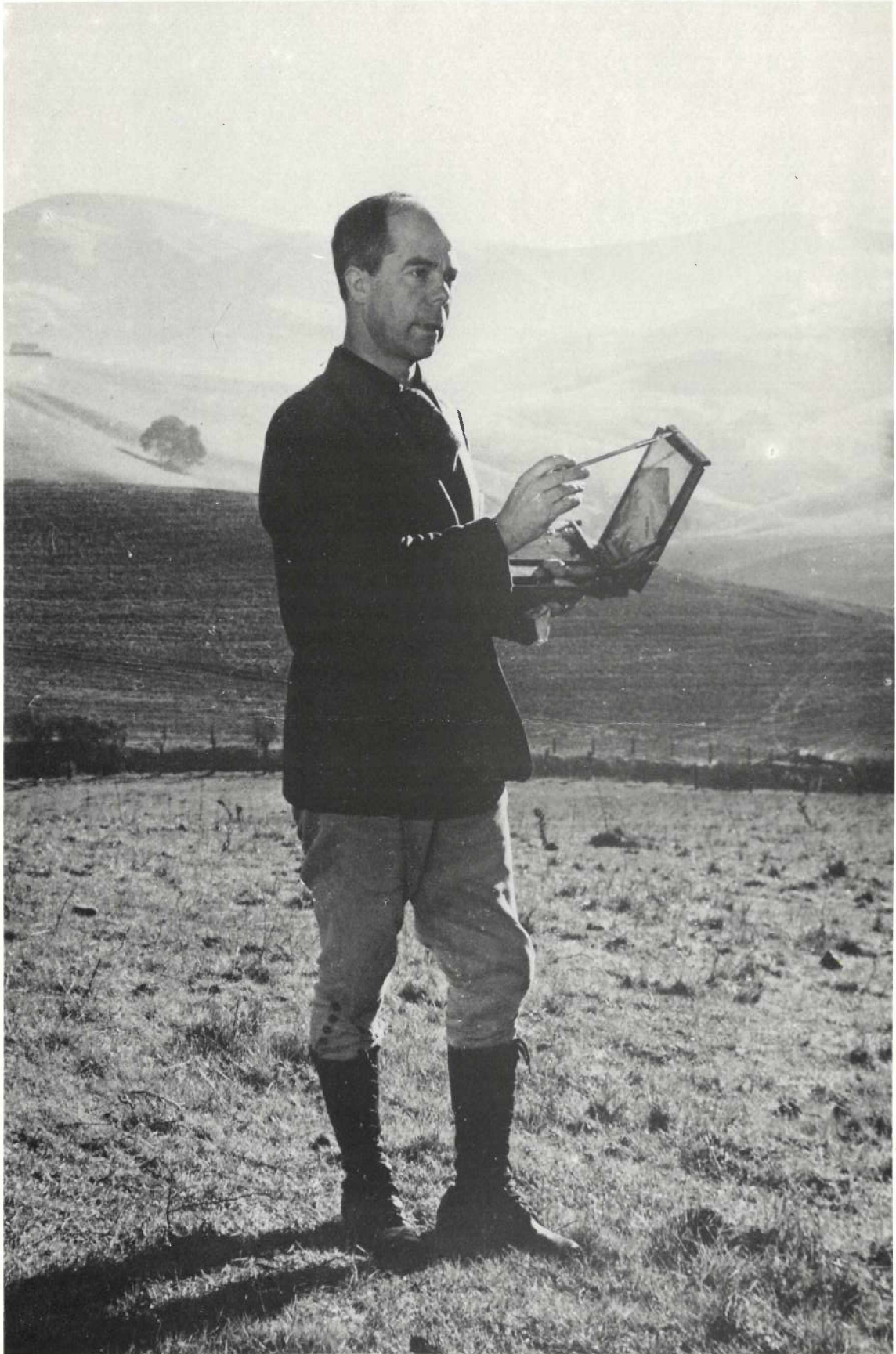
Per això, en parlar de Josep Ramis es fa imprescindible separar l'home de l'obra.

La pintura d'aquest artista és a primera vista una pintura «naif» terme que generalment s'aplica a una figura infantil primitiva. Però en el cas de Ramis, cal matissar aquest qualificatiu, car mai no és infantil, i si bé és «naif» de tècnica, —podríem dir de pincellada—, no ho és de composició (que sovint té influències dels muralistes mexicans), ni de concepte, ans al contrari, és una pintura càrregada d'intenció i de vegades d'ironia; és, lògicament, la visió del món a través d'un home que havia viscut molt intensament i que sentia una curiositat infantil, permanent i incansable per tot allò que veia.

Parlar ara de la vida de Josep Ramis, una vida aventurera, plena d'anècdotes, moguda sempre per la seva infatigable curiositat que va mantenir-lo jove fins a l'últim moment, seria potser allargar massa aquesta presentació.

Només destacarem que, nascut a Salt, va recórrer gairebé tot el món: Amèrica de dalt a baix, Rússia, Japó, Filipines, passant per França, Itàlia, Anglaterra, i que va aprofitar sempre aquests viatges per conèixer aquelles persones que l'interessaven: Picasso, Torres García, Kerouac, Joan Baez, Bob Dylan, etc. Al llarg de la seva vida, entre altres coses va ser miner, arqueòleg, pagès, pastor, torero, missioner seglar, hippy, pintor, poeta... Per a ell tot era el mateix: Viure. Després de tot això, per tancar el cicle, va tornar a Salt. Pocs dies abans de morir, manifestava a un seu amic que si hagués de tornar a viure li agradaria fer exactament tot el que havia fet. Felix d'ell!. Poques persones poden dir el mateix.

ARCADI CALZADA i SALAVEDRA

Ramis de viatge per Sud Amèrica, Pintant al camp

CRONOLOGIA

- 1895 - Neix a Salt (Girona).
- 1919 - Marxa a Colòmbia.
- 1921 - Arriba a S. Francisco de Califòrnia. Hi exerceix diversos oficis.
- 1929 - Exposició a la Paul Elder Gallery de S. Francisco.
Exposició a l'Art League de Sta. Bàrbara.
- 1932 - Col·lectiva «Artistes de Sta. Bàrbara» a la Faulkner Memorial Art Gallery.
- 1933 - Exposició a la Paul Elder Gallery de S. Francisco.
Exposició a la Fine Arts Gallery de S. Diego.
- 1934 - Col·lectiva a Sta. Bàrbara de Califòrnia.
- 1936 - Febrer. Exposició a Bogotà, a la Societat Colombiana d'Enginyers.
Abril. Exposició a Cali, a la Societat d'Amics de l'Art.
Juliol. Exposició a Quito, a l'Hotel Metropolitano.
Agost. Exposició a Lima, al Saló de la Societat Filharmònica.
- 1937 - Torna a Califòrnia. Inaugura un estudi obert.
- 1938 - Col·lectiva. 58è. Exhibició anual al Museu d'Art de S. Francisco.
Decoració del BLACK CAT Cafè de S. Francisco.
- 1939 - Realització d'un mural de 100 x 20, en ocasió de la Gran Exposició Mundial a S. Francisco.
- 1940 - Exposició al Palace of the Legion of honor de Califòrnia.
- 1941 - Exposició a la Lial Galleries de Monterrey.
Col·lectiva a la Fine Arts School and Gallery de S. Francisco.
- 1942-43 - Pinta decorats per a la Metro Goldwyn Mayer, a Hollywood.
- 1944 - Exposició a la Bonestell Gallery de Nova York.
- 1945 - Exposició a S. Francisco.
- 1946 - Viatge a Mallorca.
- 1948 - Exposició a Salta (Argentina), al Saló del Consell General d'Educació.
Exposició a Montevideo, a l'Associació Cristiana de Joves.
- 1950-52 - Viatges a París, Roma i Londres.
- 1953 - Exposició a la Cowie Galleries de Los Angeles.
- 1955 - Exposició a Barcelona, a la Galeria d'Arts Jaimes.
Exposició a València al Casal de Catalunya.
- 1960-61 - Exposició a Mallorca, al Museu Centre «Fray Junípero Serra».
Visita Girona.
- 1965 - Exposició a S. Francisco, al Club dels Panamericanistes.
- 1966 - Donació de cinc obres a Mallorca.
- 1968 - Viatge a les Filipines.
- 1969 - Viatge a Rússia i al Japó.
- 1970-75 - S. Francisco. Funda un estudi-escola de pintura.
- 1978 - Torna a Salt.
- 1980 - Mor a Salt (Girona).

Natalici al
Black Cat

Amb l'amo
del Black Cat

Amb
Dong Kingman

LA VIDA I L'ESTÈTICA DE JOSEP RAMIS

a Josep Ramis, in Memoriam

per JORDI CAT

Abans que res vull agrair als darrers amics del pintor la seva dedicació i paciència en l'ordenació de l'Arxiu Ramis.

La mort transforma la vida en biografia. Aquest escrit està pensat a la llum de la mort del pintor Josep Ramis, puix que només ella, és completa de la vida i perquè és mort empadronada —empadronada a Salt, a l'origen—, només ella dóna aquest sentit, com veureu, tan íntimament dramàtic, tan íntimament polèmic, tan íntimament estètic.

Tanmateix, la seva mort ens ha transformat la seva vida en biografia d'una biografia. I aquesta serà la tasca: explicitar encara més, en una nova dimensió, el que ja és explícit arreu de diaris i revistes (nord i sudamericans, catalans). Un nombre d'articles, reportatges, entrevistes biogràfiques i mencions escandalosament quantiós (més endavant veureu que tant aquesta insòlita quantitat de biografies i mencions, com les distàncies que va semblar de passos i la munió de pintures generalment petites tenen una mateixa raó).

Talment com Goethe, Ramis es va crear personatge protagonista de la seva pròpia vida (biografia)/obra, sigui a les autobiografies i retrats a la premsa, sigui a la seva pròpia obra pictòrica, escenificació de la biografia (memòria d'una vida, memòria d'una geografia).

La familia, 1927

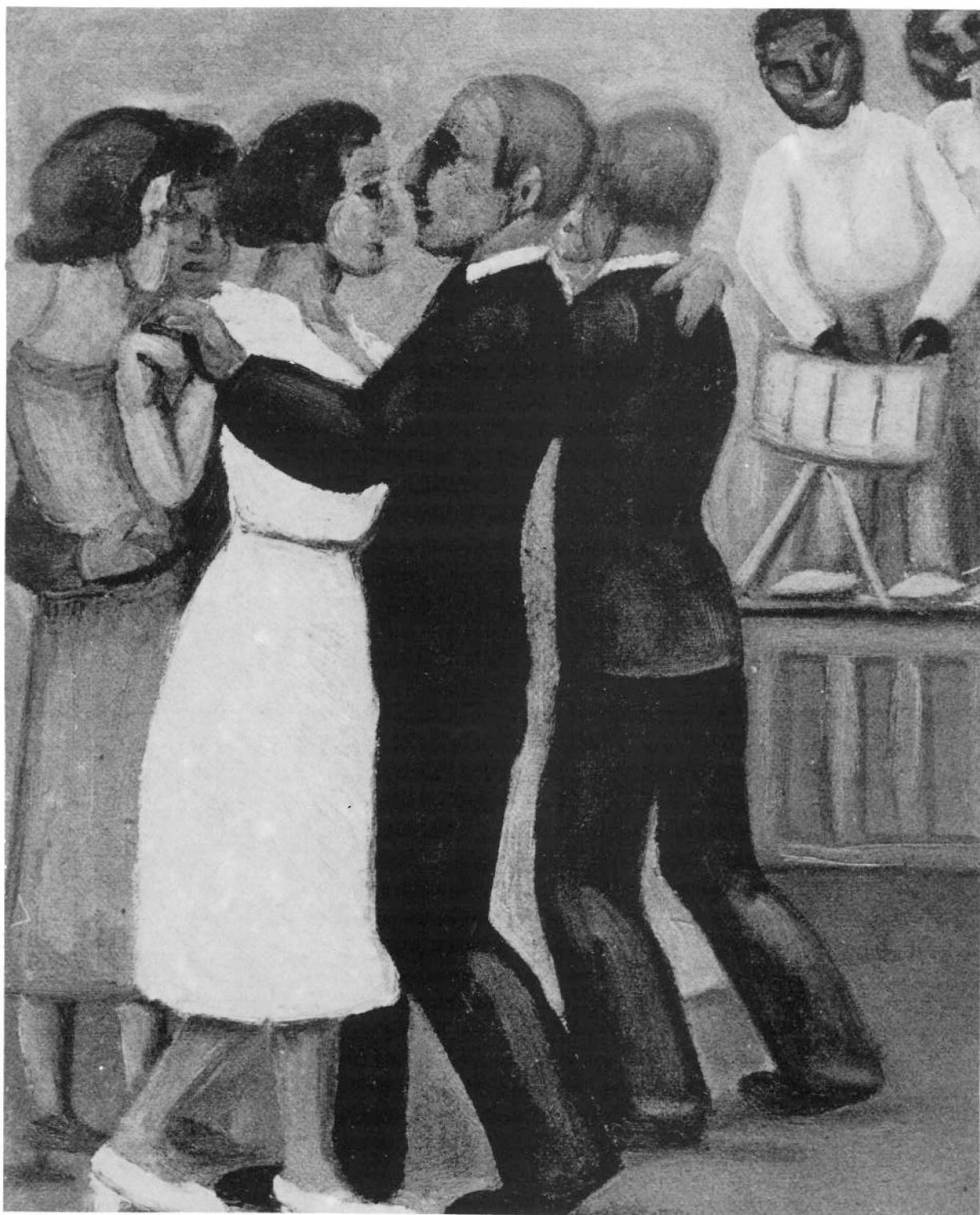
Abans de donar pas a unes quantes dades biogràfiques i anecdòtiques, voldria remarcar la condició d'estrany, de diferència, d'estranger que va tenir Ramis tota la seva vida errant. Això el va fer més sensible a veure i viure allò exòtic o ètnic, ric en la misèria, que es presentava com a visió i no com a reconeixement. Precisament, aquesta visió estrangera, lluminosa, adquireix un estil d'encant naïf, infantil (però com veurem més endavant, no és tan ingenu o espontani) a través d'una tècnica fotogràfica primitiva (visió de turista): exteriors lluminosos, figures aturades i apretades en l'instant tàctil del pinzell. No hi ha interiors gairebé mai en Ramis. Dues raons: primera, raó cultural-climàtica, en cultures poc evolucionades, en el sentir actual del progrés, la civilització no és capficada, no s'interioritza com en la nostra societat industrial on, com deia Valéry, el confort aïlla; i aquesta raó cultural que promou una cultura on s'apleguen ritus primitius, riquesa cromàtica per ser cultura assolellada i folklore de carrer per allò de la comoditat (i el treball de la naturalesa a que la pobresa els obliga), aquesta raó cultural coincideix d'una manera molt idònia, amb aquella raó artística del pintor inquiet i curiós: transformar el màxim d'essència (raça, costums, folklore, humanitat, atmosfera) en Aparença. I si Josep Ramis va inscriure la seva vida, els passos i els dies, els quadres, damunt la pell de l'Amèrica del Sud, també es pot dir de l'ànima d'aquests pobles que «ondea sobre la superficie misma (. . .) a modo de espuma o cresta de su poder genuino y propio (. . .). Ya que la piel es la fantasía del cuerpo, la revelación de su lirismo» (E. Trías).

Però aquest continuum art/vida només és característic de la seva vagabunderia sudamericana, és per això que només en aquells temes notem un aire primitiu. Als Estats Units, on va residir de manera més estable, no va saber retenir aquella diferència, estranyesa, sensibilitat, distància, estètica. Tan sols hi va pintar missions i quadres de treballs. Fins i tot va convertir-se en ciutadà nordamericà el 1943, per motius laborals, i tan sols va poder mantenir una distància interior crítica, i tan basta com poc fecunda. Implícita a les pintures i dibuixos d'una manera simbolista.

Segons es llegeix en diversos diaris californians, Josep Ramis és el rodamon, el «rolling stone», el cavaller de la carretera, l'autodidacta.

Neix a Salt l'any 1895. I fins els vint-i-dos anys porta la vida d'un hereu de família acomodada. Rep una educació burgesa puritana. La feina de pintor és mal vista per la família i la seva mare vol que estudiï per capellà (així ho repeteix als diaris americans). A Josep Ramis l'afecta molt la vida del seu pare lliurat al joc, pel qual va perdent propietats. Quan el seu pare morí i ell va heretar només deutes i hipoteques, decideix marxar a Amèrica. És l'any 1918. Pensava en fer diners per a recuperar els béns i fugir d'una joventut amarga i de la llar carrada per la memòria del seu pare. Primer Cuba, Veneçuela i Colòmbia. A la vora del riu Amazonas estableix una plantació amb l'ajuda d'indígenes. Però la terra no li és propícia i el fracàs és imminent. Lluny de la llar i de la primera llum, ara ha de viure l'experiència més radical, l'estranyesa més fonda en el cor de les tenebres. Es perd a la selva amazònica. Mai va explicar com n'havia sortit, tan sols que les bèsties devoraren el seu cavall i que només bevia aigua de la pluja.

Sentit de l'aventura, tema exòtic, i el contacte patètic amb la naturalesa més selvàtica, la mare més terrible. Ja podríem parlar d'un romanticisme en Josep Ramis. El romanticisme orientat als mites de Cosmos i Naturalesa, un romanticisme genuïnament burgès (X. Ruberts de Ventós). Àdhuc podem anticipar-nos al que d'alguna manera la seva obra ha de ser. Si recordeu els temes del romanticisme més etnològic i popularista (folklorista), i els del més ravatat (patètic i exòtic), només heu de mirar les pintures i llegir un dels seus poemes, p. ex.: «Bajo un árbol corpulento / cantava un ave en la selva. / Hojas que arrebatan el viento / ya nunca esperéis que vuelvan. (. . .). En esta gruta olvidada / mi trova vuelvo a cantar. /

Ball en el Black Cat. Cafè

¡Ay! espina idolatrada / quién te pudiera llevar / en el corazón clavada» o aquesta de 1933, fragment de «Las campanas de la misión» (au, trobador o campana, el so i la música és sempre present a la seva obra): «Tocad, tocad campanas / tenéis una voz ronca y vieja / (...) Cuántas cosas podríais contar / campanas de triste son» que es pot comparar amb expressions de Bécquer: «Hirió mis oídos el son de una campana, una campana de voz cascada y sorda. (...) Beatriz oyó entre sueños las vibraciones de una campana, lentas, sordas, tristísimas». A través de les campanes vol parlar, i com la campana errant de Goethe, «saltant lleugera per entre mates i camps», sap de la vida, ha vist tants dolors (la seva mare, pels camins, l'espina idolatrada). En el mateix poema Ramis continuava dient: «vosotras sabéis de la vida, / habéis visto tantos dolores».

Quin és el destí d'aquest esperit romàntic? Quines pautes romàntiques segueix la vida d'aquest jove que també ha de contraure la malària, versió més selvàtica i colonial de la tuberculosi? «Pronto se revela que el «estilo» romántico no es sino otra coartada del puritanismo —escriu Rubert de Ventós, tan aclaridor ell—. La negación de toda autonomía de los signos, el rechazo de lo simplemente agradable u ornamental (...) se mantiene todavía en nombre del Genio, del Espíritu, del Cosmos. (...) El arte no es ya práctica o percepción de un orden nuevo, sino manifestación de una **realidad profunda** —el genio poético de la naturaleza o el cósmico poder creador del Alma— que aparece en ciertos aspectos característicos o típicos de las **apariencias**: el folklore, en que se manifiesta el «espíritu del pueblo», los paisajes exóticos, las situaciones-límite, los conventos, los cementerios». Veiem novament la relació entre «realidad profunda» i «apariencias» tal com fem notar des d'Eugenio Trías la relació entre la funció del pintor i l'ànima dels pobles sudamericans que ondejava sota el sol en forma lírica i sensible. I si traduïm «realidad profunda» per cultura, ànima i raça o telos, «folklore» pel folklore i costums sudamericans o mexicans, «paisajes exóticos» pel paisatge andí o de l'altiplà, «conventos» per missions igualment catòliques, i, finalment, la tuberculosi per la malària, tot aquell deute originari i primordial, la fugida amarga i aventurosa, de la consciència dramàtica, de la falsa identitat a una llar tensa, el viatge pel món de la diferència i l'exotisme, tota aventura coagula formalment en un romanticisme colonial. I el drama no pot tenir sentit sense el retorn a la llar, a l'origen o identitat, a Salt. Més endavant em referiré a la influència del malestar a casa i la fugida amb la pintura posterior i l'element sonor que heu vist.

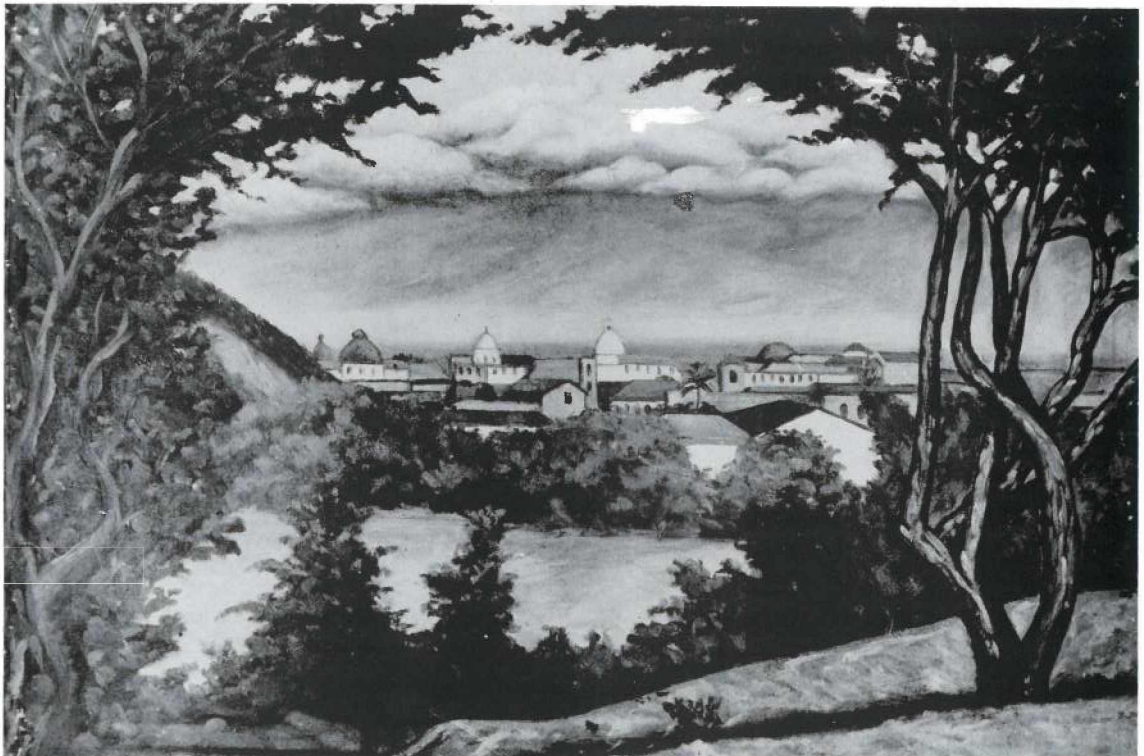
Abans d'abandonar la selva de manera definitiva, Josep Ramis es va lliurar a les excavacions arqueològiques de tombes índies. Durant uns mesos va esgarrapar els estrats profunds de la memòria de la terra.

El 1921 arribà a Los Angeles. Encara té pendent les hipoteques. I no podent mantenir un treball constant —la seva voluntat de transformar el temps en espai es fixa en una vida de viatge, de vagabunderia, només el recorregut integra el temps a l'espai, geografia a la vida— passa successivament per granges, refineries de sucre i mines.

De les mines, un accident laboral a una cama el porta a un hospital de San Francisco. Allà va aprendre a pintar i a combatre a l'avorriments de la immobilitat, tot i que més endavant estudiarà a la School of Fine Arts el just per encara poder-se declarar iconoclasta i autodidacta. És un moment clau. El descriptivisme detallat del turista purità davant la màxima diferència i exotisme es troba amb la necessitat de colonitzar el tedi. Com? Multiplicant la vivesa de la realitat, representant-se-la mitjançant l'art de pintar paisatges i ninots. Fer entrar l'exterior en aquell interior d'un mode passiu, contemplatiu, vagament fotogràfic i infantil: diversos crítics sudamericans es refereixen a la seva retina: així, dins d'aquells esquemes infantils, d'encant naïf, tècnica primitivista, es concentra el pòsit visual, cromàtic, de la

Casa Andina

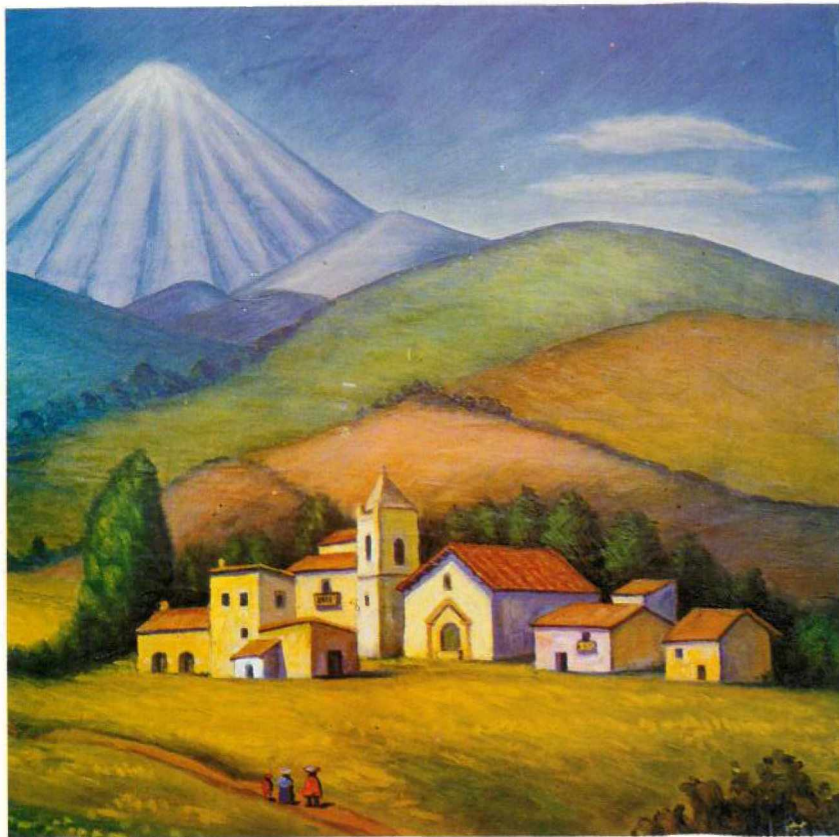
Jauja

geografia, postals de viatge, de la memòria d'una retina primitivista (no primitiva, ell coneix els muralistes mexicans, els realistes, Diego Rivera, l'art popular primitiu), retina de sals de plata que imposa una distància de retrat, de teleobjectiu enfocat, d'imitació estilística, sals que només sembla impressionar l'exterior solar i que els nadius s'aturen a mirar fixament.

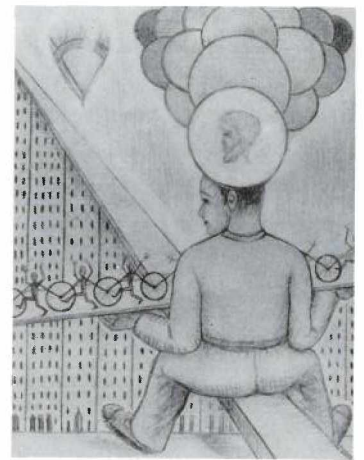
Sortint de l'hospital, comença a pintar per Monterrey (Mèxic) i recorre la zona.

1924: Ramis arriba al poble californià de Carmel-by-the-Sea, on descobreix per primera vegada el testimoni fundacional dels missioners catalans. (La manera més caminadora de sentir-se català, de fundar la seva identitat catalana en aquella Amèrica és fer-ho damunt d'una geografia fundacional catalana —una geografia de tombes i monuments, i un feix de documents, funden la història o memòria d'una comunitat ciutadana; una geografia de cites i un feix de cartes funden la memòria d'un amor de parella—, seguir la ruta de les Missions del Pare Serra i conservar un feix de testimonis pictòrics).

Ramis és acollit per la missió de Carmel i treballa de guia. A la vegada organitza «curses» de braus i acaba guanyant-se els diners fent de matador a les festes d'un milionari. I aquí inicia la vida de vagabund, de «rolling Stone», de viatger sense organització. Caminar, viure i pintar. Muntanyes, poblets, missions catòliques que l'allotgen i retrata. recorre Estats Units i Sudamèrica des de Mèxic, pintant i exposant quan ho necessita.

Machu Pichu

Dibuixos sense títols, 1927-29

Durant els anys s'estableix preferentment a Santa Bàrbara o San Francisco, però ha quedat lligat al record del concorregut Black Cat Café de San Francisco, que decora amb un famós mural l'any 1938.

Exerceix diferents treballs, sempre esporàdics (quan pintava vaixells de guerra al port de San Francisco, no mancava pas un tercer crit de «come on!» venint de l'encarregat per a què rebotís el pot de pintura i baixés de les cordes. Llavors era un treball arriscat i, en contrapartida, ben pagat). Acaba les rutes pictòriques exposant a les distintes capitals. Per altra banda, va fer exposicions expressives a Nova York. Als camins la inquietud radical l'ajunta temporalment a les comunitats més vàries: missioners, pastors, indígenes, hobos (amb els quals recorre els Estats Units damunt dels trens), els beatniks, etc.

El 1946 va viatjar a Mallorca a entregar els primers retrats de les missions a la Casa de Mare de Petra.

Novament a Amèrica, ronda pels països del litoral atlàntic. I a partir dels 50 comencen els viatges organitzats cap a Europa: París, Roma, Londres, i a Espanya, Madrid, Barcelona i València. En aquesta experiència es definexi una mena de relació inversa entre organització del viatge i producció estètica. Els viatges organitzats a Europa són totalment «improductius». A més que la seva sensibilitat pictòrica ja està ben compromesa amb altres paisatges i gents, amb altres cels. El 1960 retorna a Mallorca i el 61 sí que s'arriba a Girona, i a Salt, entre desconegut i poc anunciat. El 66 va a Mallorca a fer donació de cinc obres, voltat de molta publicitat, com a ell sempre li ha agradat. (En el seu testament ha legat diverses obres a convents i pobles nats d'alguns missioners catalans a Califòrnia).

Entre 1968 i 1969 fa uns viatges d'agència a les Filipines, Japó i Rússia. No ha deixat cap dibuix o escrit personal.

Ja pintava molt poc i fins el 1978 desenvolupa les seves activitats a Califòrnia, arribant a fundar un estudi-escola. I el 1978 torna a Salt. Havia mantingut correspondència irregular amb les seves germanes i alguns amics com Jaume Roca Delpèch o el seu fill Santi Roca Costa. Aquí només era conegut pel seu testimoni pictòric del calatà a Amèrica, de les missions del Pare Serra. També el mateix Josep Ramis, amb uns coneixements inaudits sobre la història de l'art espanyol, havia donat a conèixer Espanya i Catalunya en les moltes conferències que va donar per Amèrica (sempre, naturalment, contant també les seves experiències de camí i constatant la seva biografia).

Mor a Salt l'any 1980

«L'ànima —esciu Aristòtil— és d'alguna manera totes les coses», vol pintar totes les coses, els paisatges, vol conèixer totes les gents, recórrer totes els camins, vol que tothom s'assabenti de la vida que ha viscut, vol ser coneguda i reconeguda per tothom. No ens ha d'estranyar que el ressò del film «Fama» resi en el seu tema: «Fame i wanna, live forever, maybe remember my name» (Fama. Vull viure per sempre, tal vegada es recordi el meu nom). Josep Ramis es va donar a conèixer. Va aconseguir la mediació i el trànsit del seu nom individual a la comunitat plural, a través de tres vies:

1 - personalment, de manera encarnada. Créuant el seu camí-vida amb les gents d'Amèrica.

2 - estètica i cultural-comercialment. Escenificant sa vida, els seus camins, a les exposicions, mostrant l'Amèrica índia, rural, andina i folklòrica als americans. Apropant els rites i paisatges americans a les ciutats americanes. És en aquesta via on dóna al llenguatge de la seva vida, a la poètica de la seva biografia, una retòrica del paisatge i del gest, del color, de la diversitat postal.

3 - vida cultural (conferències) i de comunicació (premsa). Superant l'estadi estètic, de manera nominal, el seu nom i la seva autobiografia arriben a tots els lectors (tercer grau d'abstracció).

La fugida de la llar, cap esplendor, cap moment culminant, satisfactori, retorn incapaç: a Mahler «en los tutti orquestales tenemos siempre la impresión de que no se alcanza nunca una compaginación satisfactoria: cada sección, inclusive algunos instrumentos, mantiene su impertérrita **individualidad**, incluso en esos instates en que para rematar un clímax parece necesario el esfuerzo conjunto» (E. Trías). És la capacitat tímbrica dels colors, el ritme cromàtic violent i primitiu del tutti que compensa amb força esquinçada el caràcter clivellat de la imaginació. Els crítics nordamericans paraven d'una «primitive naive charm», «coloret brilliance», «magic», «ritmos de colores, deformismo y violencia voluntaria en las masas de colores» i molt justament se l'ha acusat, a més de «diegorriverismo».

«Sentimos inevitablemente que hemos hallado nuestro mundo, nuestro «hogar». Bien, ese hogar no es tal hogar. (...) El drama tiene que ver con una aventura o viaje, con una migración de terra incógnita. Pero en el drama no se pierden del todo las huellas que reconducen al atajo o al sendero, a través del cual se procede al retorno al hogar». La inconstància laboral i els retrats i paisatges estipulen els canvis de posició. En un màxim d'aparença tradueix el mur de la seva independència relliscosa la seva individualitat impertèrrita i present a totes les coses, a través de la individualitat dels instruments, de les masses de colors. I la veu, aquest element present a la pintura i poesia de Ramis sempre (aus, trobador o campanes del seu missatge de vida i de dolor) es allò que lliga el tutti orquestral de Mahler i la cursi expressió «sinfonía de colores». Si bé Ramis refusa el barroquisme de les formes escridassants (per dificultat tècnica o per puritanisme patològic o per naiveté) ho compensa i el supleix pels crits i les veus dels colors, joc

Licor d'arrós

Simfonia de Barrets

Ball a Otavalos

La Botiga

cromàtic on el ritme i l'equilibri s'apleguen en el grau superlatiu de la intensitat original del color (tutti solar, sensorial, folklòric. Plusvàlua de color de les gents que no tenen res. La cultura burgesa, per contra, promociona els colors delicats i suaus, i en definitiva muts).

Darrera l'infantil i el falsament naïf d'excitació primària, trobem que el pes de la llei esberlada (paterna i jurídica, familiar i testamentària) va determinar amb aquesta escisió entre llei i atzar la seva manera dislocada de moure's: la vagabunderia. Lluny de la llar per a trobar-se a si mateix a l'horitzó de tots els paisatges. L'ànima vol ésser totes les coses a través dels ulls, transformar-les sobre la tela d'una manera assèptica o al·lucinada. Car la llar en realitat fou «espacio de extravío y de enajenación», comunitat carrada i sense llei, i l'informà d'atzar i una curiositat adhesiva a totes les comunitats (missioners, pastors, hobos, beatniks, etc.), que mai seran prou per omplir amb els seus reclams, retrets o costums el buit de la primera comunitat. L'exili sol justifica la identitat aconseguida/trobada en el testimoni, en el retrat, l'esforç titànic, l'obra. La seva tasca era inconstant, la seva mobilitat es tornava crit, atmosfera carregada de vivències, i només a través d'un titànic esforç de treball, aconseguia una retenció del temps fugisser que ell persegueix pels camins, treball quasi postal, aconseguia conats que donen consistència a una identitat diluïda, dramatitzada en el món de la diferència i el viatge exòtic. Ramis va sembrar els passos en els camins, la veu en els homes, els paisatges a les teles, conjurs tots del temps de la seva geografia, fites d'un esforç que economitza identitat i tècnica, mai satisfet. I és per això que quan torna a Salt ja ha de morir.

Diu Santi Roca que Josep Ramis no tenia cap visió o concepció feta del món. Es va ensenyar ell mateix a pintar en tant que no va aprendre de ningú, sinó que en aquella distància interior va saber mimetitzar elaboradament estils i tècniques aliens. Per això, la seva primitivitat és primitivisme, la infantilitat o simplisme és infantilisme, i el seu encant naïf és naivisme. Com en Plató, el seu «art» no acabarà essent còpia fidel o compromesa d'una realitat, sinó rebulliment, còpia d'una còpia simulacre reforçat.

E. Trías (sobre Nietzsche): «A la llamda del creador responde el sujeto mediante cierto diseño de su existir que sólo en su presencia adquiere carácter auténticamente vocacional, genuino y propio». El deute amb què Ramis va fugir de la llar santenca era molt més que econòmic. I tan sols tonant el català (primer les missions, després ell) a Catalunya, i ell mateix a Salt abans de morir té sentit la seva vida, el drama romàntic, la seva estètica; es compleix el saldament. Deute i vocació s'instal·len en el nucli de la tasca inscriptora (tres vies) de Josep Ramis. «La deuda queda saldada mediante signos sensibles que arañan la tierra y mar, cielo e infierno: huellas del pasaje del hombre a través de su morada». Veïem, doncs, en aquella retòrica del paisatge, referida abans, del seu llenguatge autobiogràfic, retòrica del paisatge i retòrica del passatge s'apleguen. I els rites de passatge són els costums i folklore pintats a les estampes.

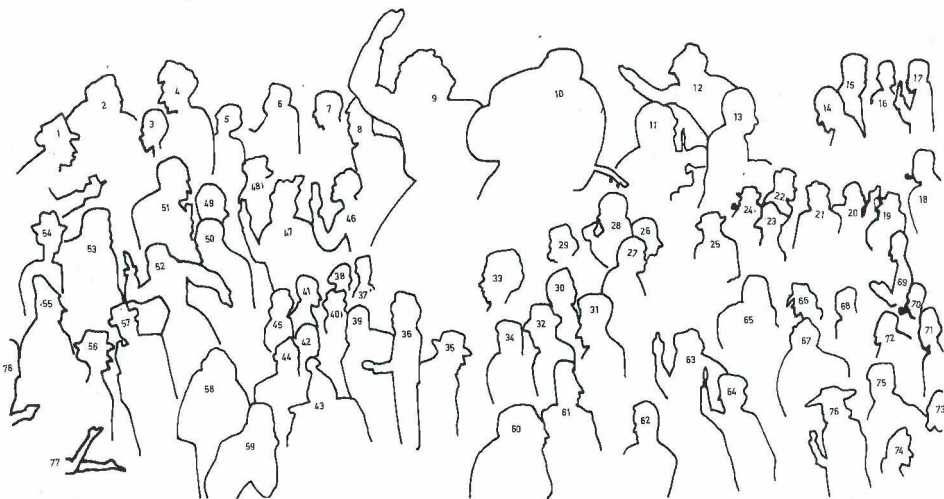
Ja hem parlat del Temps fugitiu. «El tiempo fija un límite a la acción, obliga a la determinación (. . .). De la indeterminación subjetiva a la inscripción objetiva. (. . .). Pretensión por replegar lo temporal en lo espacial». Havíem dit que el recorregut integra el temps a l'espai, vida i geografia, vida i paisatge. El temporal de la seva vida vagabunda és capitalitzat compilant estampes i postals andines pintades, fites que funden la geografia estètica del seu continuum art-vida, vida-obra. El temporal de la vida en el registre pictòric, i en l'última metamorfosi en el registre temporal gràfic, periòdic, de l'espai periòdic de premsa: repetició de la seva biografia als lectors.

Però també el replegament del temporal és la direcció de l'estudi i transforma la vida en escriptura. No oblidem que Ramis ha llegit molt sobre la història de la

BLACK CAT CAFE
 "THE SEACOAST OF BOHEMIA"
 710 TRONCOPOLY
 SAN FRANCISCO

- 1 - HENRI LENOIR
- 2 - JOHNNY (AXEL) WRIGHT
- 3 - LENORE LEGER
- 4 - KENNY
- 5 - MARIE
- 6 - PAT O'NEILL
- 7 - GEORGINO (COOK)
- 8 - BILL JOLY
- 9 - PUCCI (CO-PROPRIETOR)
- 10 - CHARLIE HABERKORN
- 11 - "PROFESSOR" SCHMIDT
- 12 - BRUNO
- 13 - "DR." WOGGIN
- 14 - CAESAR VARNI
- 15 - GEORGE HITCHCOCK
- 16 - BETTY PARR
- 17 - EDNA VAN NUYS
- 18 - BILL EDMONDS
- 19 - JANNA
- 20 - JOSÉ RAMIS
- 21 - BILL LA VOIE
- 22 - JIM LAMPHIER
- 23 - BAE ZALEEL
- 24 - LOCHPADDEN
- 25 - MATT BARNES
- 26 - REY (SWISS NEWSPAPER)
- 27 - MAX MCCARTHY
- 28 - OLIVER SINCLAIR
- 29 - VIOLET (PUCCI'S DAUGHTER)
- 30 - MRS VAN BUCHAU
- 31 - LUKE GIBNEY
- 32 - MAGGIORA
- 33 - ORSEN LINN
- 34 - GEORGE MAINHARDT
- 35 - O'REILLY
- 36 - PETE MACCHIARINI
- 37 - KARL BARRON
- 38 - GWEN BARRON
- 39 - RED MINEHAN
- 40 - SELMA MCKIDDY
- 41 - CECIL MCKIDDY
- 42 - TIFFANY
- 43 - GAY VAN ETTA
- 44 - "CHAMP"
- 45 - MILLIE
- 46 - KENNY MILLER
- 47 - JIMMY WEST
- 48 - DUKE KENNEDY
- 49 - JOHN SCHROCK
- 50 - LARRY HOLMBERG
- 51 - MARVIN DIAMOND
- 52 - PATSY HOLMBERG
- 53 - HILAIRE HILER
- 54 - HARRY DIXON
- 55 - BERYL WINECKA
- 56 - KARL SIEGEL
- 57 - ARTHUR CLARK
- 58 - MARYBELLE TEVIS
- 59 - CHUCK FERRINE
- 60 - ROGER STURTEVANT
- 61 - TOM LEWIS
- 62 - DAVE STOVER
- 63 - BOBBY ANDREWS
- 64 - "SUZY Q" ELSA O'SHEA
- 65 - DR. ERNEST NAST
- 66 - GIRL FROM COLUSA
- 67 - "DOC" SEWELL
- 68 - MARVA DUKE
- 69 - SAM FUSCO
- 70 - MARVIN GREEN
- 71 - GEORGE HANLON
- 72 - TIM WULFF
- 73 - MADELEINE MARCEAU
- 74 - CASSANDRA
- 75 - GEORGE HALL
- 76 - ANNE NICHOLS
- 77 - EVELYN SAMPSON
- 78 - CORNELIUS SAMPSON

pintura. Curiositat i escriptura pictòrica. Dèiem que el temps fixa també un límit a l'acció, i aquesta integra el temps a l'espai en el gest. Justícia del deute, estudi, escriptura i temporalitat, gest. Això ens duu només a un altre personatge, perdonem: el Kafka de W. Benjamin:

L'estudi és «la porta de la justícia». Si seguim les observacions de Benjamin arribarem, sense caure en la temptació de fer-nos-ho venir bé, irremissiblement a la vida de Josep Ramis. El sentit de la justícia a Kafka a través d'escriptura (i que apareix al Nietzsche de Trías) està a la vegada íntimament lligat al temps, però no al futur de Nietzsche sinó al passat (a la persona d'en Ramis serà futur i també al passat, és a dir, que futur i passat coincidiren, origen i destí, fugida i retorn, Salt i Salt), un viatge de retorn al passat, a l'origen, a la prehistòria. De la mateixa manera que l'obra de Ramis és memòria de vivències, de vida, diu Benjamin: «El que brolla de l'oblit és una tempesta. I l'estudi, una cavalcada que marxa contra ella. Així, el captaire cavalca damunt del banc prop de la llar cap al seu **passat** per a fer-se amo de si mateix en forma de rei **fugitiu**». Per això només tornant a Salt . . .

El pas que el temps exigeix de la indeterminació subjectiva a la determinació objectiva en forma d'escriptura és difícil. Ramis ha de fer el pas sobre una distància que apareix com a mandra. L'esforç és titànic i l'obra pot ésser petita i fàcil, però pot ser intensa si la viu. Tampoc voldria descuidar que el temps apareix gràficament en els retrats familiars: mares i fills, avis i néts.

Quan he parlat de la importància del gest i de les postals exposades en una escenificació capitalitzada i d'un moviment estipulat a la seva vida, no he fet referència a unes paraules de Benjamin, del mateix escrit, i profundament reveladores: «Cada gest és un aconeteixement i gairebé es podria dir: un drama. L'escena en la qual es desenvolupa aquest drama és el Teatre del Món, el transfons del qual és el cel. Però el cel és només un transfons: Investigar la seva llei seria com pretenir penjar el decorat d'un teatre en una galeria de quadres». Aquesta era la intenció de Ramis, aquest es el cel que apareix com estrat superior de les seves pintures.

A cada exposició feia recull i escenificació d'unes vivències. Representava la seva vida «in person». I ell no hi ha mancat pas com a personatge, com a màscara (rostre per als altres) que semblen els retrats de núvies. Quatre autorretrats amb la mateixa tècnica de contorns retallats i reprimits pel traç o el color del fons, nítida frontera, marquen el procés d'autocreació del personatge que ell, com Goethe, es va escriure de protagonista d'una biografia i d'una pintura (diaris i exposicions). Primer el naixement, un ninot en una casa. Després, davant d'un mirall, còpia de la còpia, és el moment d'atravessar el mirall i quedar-se com a representació pictòrica (pels demés) d'una representació visual de si per a ell. El darrer autorretrat, més gros, el més ple, el més conegut, és el d'un vell amb arrugues, una màscara amb volum també llaurada pel temps, una momificació.

Josep Ramis va aconseguir la pròpia individualitat econòmica (egoista) independència, anant cap a una síntesi entre Passió i Producció. No tenint res, tornava al món el que li havia donat d'aparences, tant d'ell mateix com del món. Aquest viure de poc agafa i poc dóna, egoisme, mandra, esforç, tan sols torres de la seva independència, li donaven mobilitat, adherència a totes les coses, persones i comunitats, apertura radical. Per això no es va casar, volent l'exòtic, el sempre diferent i evitant la repèticció (per exemple, del tracte del seu pare envers la seva mare).

«I pait off the mortgage in one year» (Vaig acabar de pagar la hipoteca en un any). I va pagar el deute a la seva terra en seixanta anys, tornant a Salt. Sense pintar més, perdut en el laberint de la Passió, dels records, de la geografia aturada. Va acomplir el periple circular d'un continuum vida-estètica. Els dos darrers anys a Salt foren la seva signatura encarnada, a la seva obra, a la seva vida, a la seva autobiografia (biografia o drama).

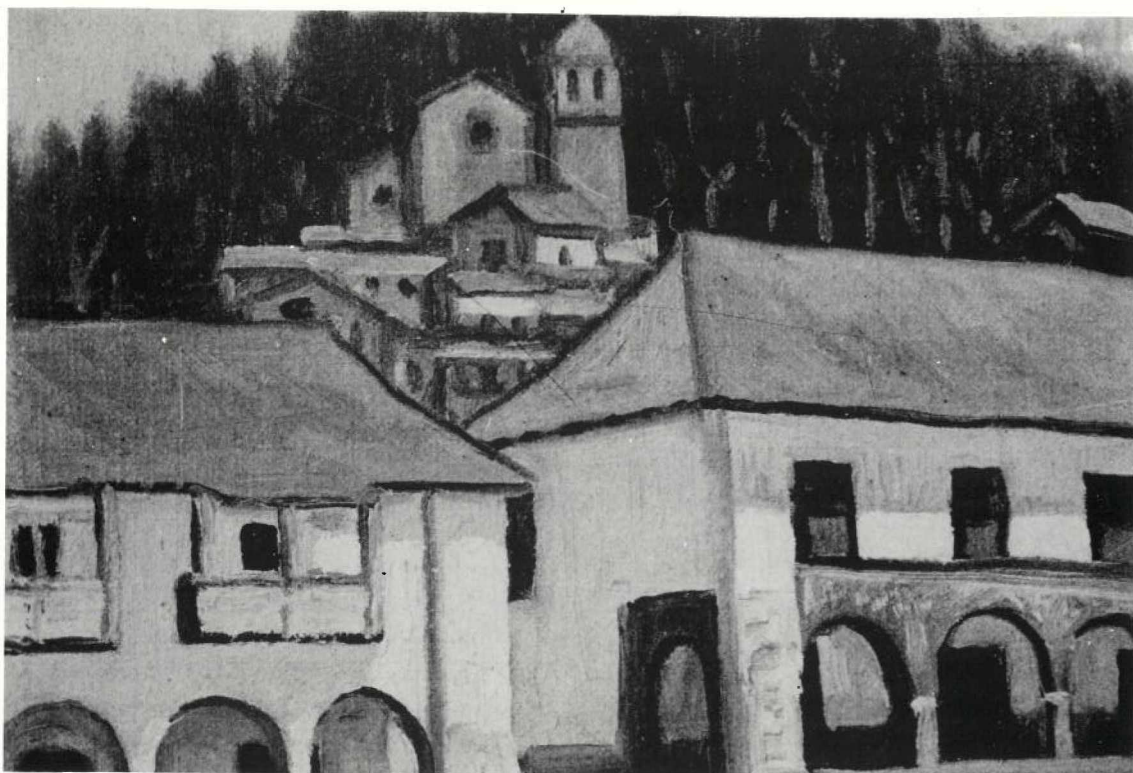
Paissatge de Cuzco

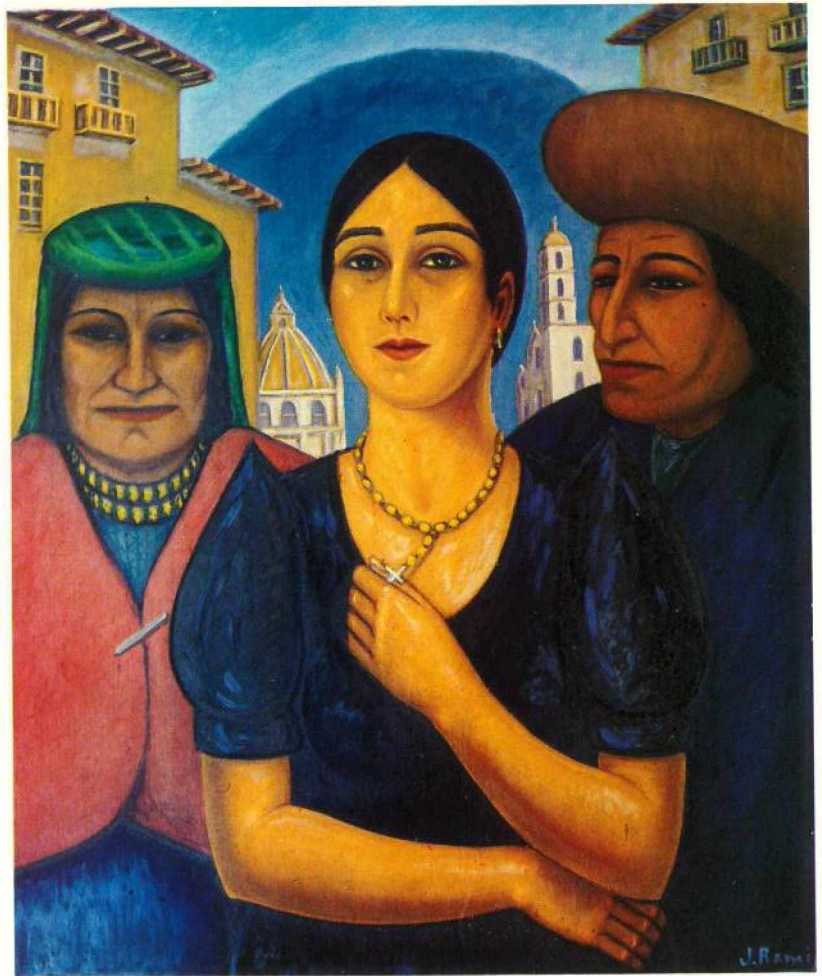
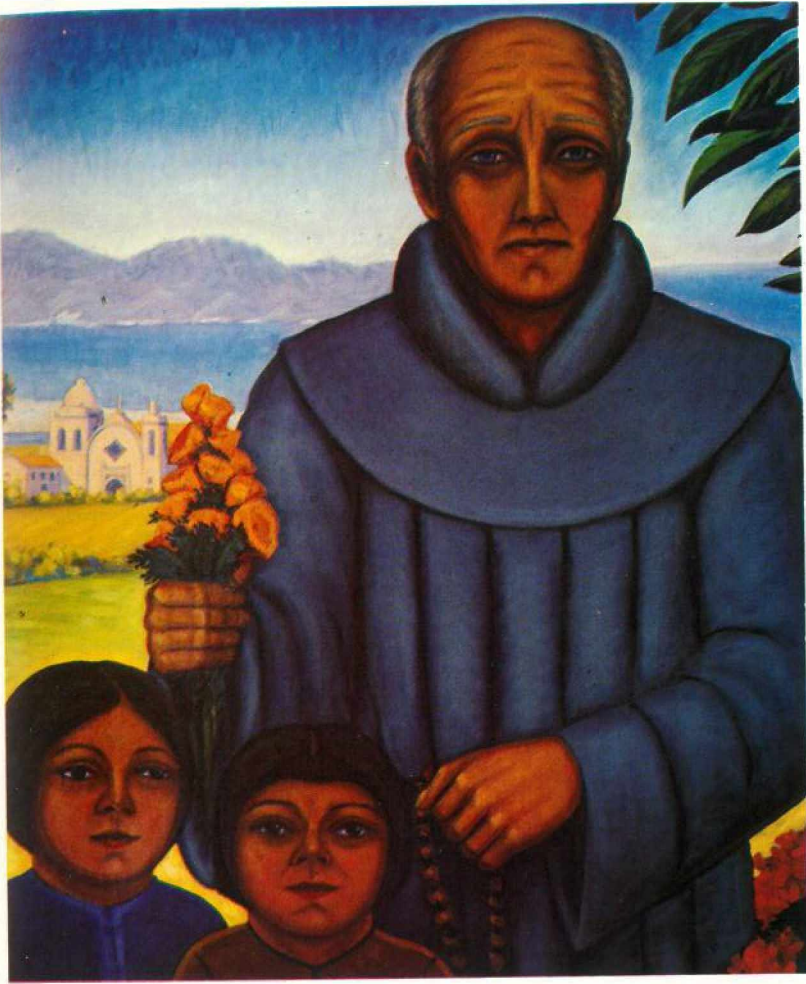
«La forme de l'ensembla ne survient qu'au dernier moment, et avec le dernier instant de ce dernier moment: aussi faut-il attendre l'article suprême pour juger et interpreter une existence et, par exemple, pour savoir si un homme fut réellement hereux, comme il faut attendre au dernier accord de la sonate pour porter sur l'oeuvre un jugement complet» (Vladimir Jankélévitch).

Dos anys últims a Salt són la fi d'una geografia artística i vital, vida geogràfica i artística, art vital i geogràfic.

Ripresa e coda. L'hora del coneixement ja ha acabat. Ara ve l'hora del reconeixement.

Girona, Setmana Santa 1983.

Bull-Fighting, Jungle Jaunts and Archeology Help Train Jose Ramis for — Art Career

Youth Seeking Adventure
Finds Painting Is Best
Hobby

Bull-fighting, running a plantation, and making archaeological excavations are three of the interests of Jose Ramis, young Spanish painter now exhibiting his pictures at the Paul Elder gallery.

Ramis is a Catalonian. For 800 years his family has lived at the same place in Gerona. Jose is an only son, the last of his family. When he was 22 he had a disagreement with his widowed mother. She wanted him to become a priest. His father wanted him to go into business. Jose ran away and became a vagabond.

"When I was a boy I had the usual experience a Spanish boy has, playing at bull-fighting," he said. "I

Broken Leg Sends Him to
Hospital and Road
to Fame

boy in the family I had never thought of taking painting seriously. While I was in the hospital I developed a taste for it.

Ramis went to the California School of Fine Arts for a little while, but on the whole he is self-trained. He painted for several years in Monterey. While there he presented a bullfight at a Spanish celebration. Some wealthy men loaned him three bulls. He went through all the motions of an actual performance, but refrained from injuring the animals.

Now he is interested in studying the Spanish history of California, and his paintings show his interest in the Spanish and religious background.

April 23, 1937

Jose Ramis, Painter Re-Visits Peninsula

Jose Ramis dropped into town last week to hail old friends and meet new faces since his last time here almost ten years ago. He lived in Monterey then, painted pictures and wrote poetry and talked his blond, blue-eyed head off about social problems and Life and Art.

Ramis is a short little fellow and with all the fire that his Spanish heritage could give him. He was born in Gerona in the province of Catalonia, not far from Serra's birthplace. When he was 21 he left his native hills and went to South America; then came to this country and the Monterey Peninsula. He worked on the big Serra Fiesta, doing posters and managing the bull-fights, and he also painted many of the historically interesting spots on the Peninsula.

Para el Museo Juniperiano de Petra

El pintor catalán J. Ramis ha donado cinco cuadros de misiones fundadas por el Padre Serra en Sierra Gorda.

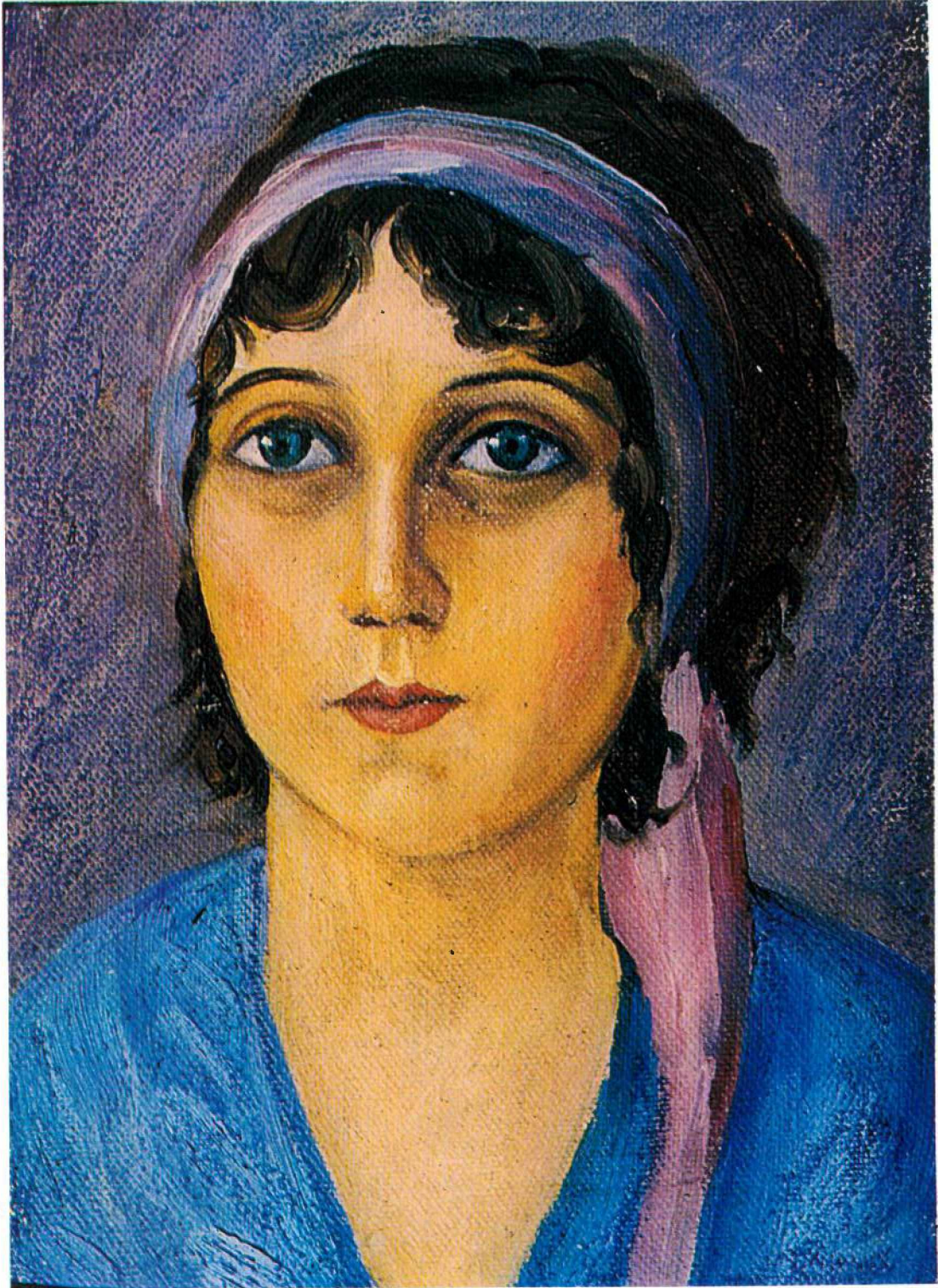
Es el lugar de nacimiento, pero desde su juventud vive en California el notable pintor J. Ramis.

Hace varios años, en uno de sus viajes realizados a España, hizo entrega al Museo y Centro de Estudios Fray Junipero Serra de Petra, una colección de cuadros por él realizados, de las misiones fundadas por el Padre Serra en California, en un recorrido que el artista hizo por el Camino Real que abriera en su incansable labor misionera el insigne evangelizador petrense. Fatigaban, empero, las Misiones de Sierra Gorda, donde Fray Junipero inició su gran tarea y su

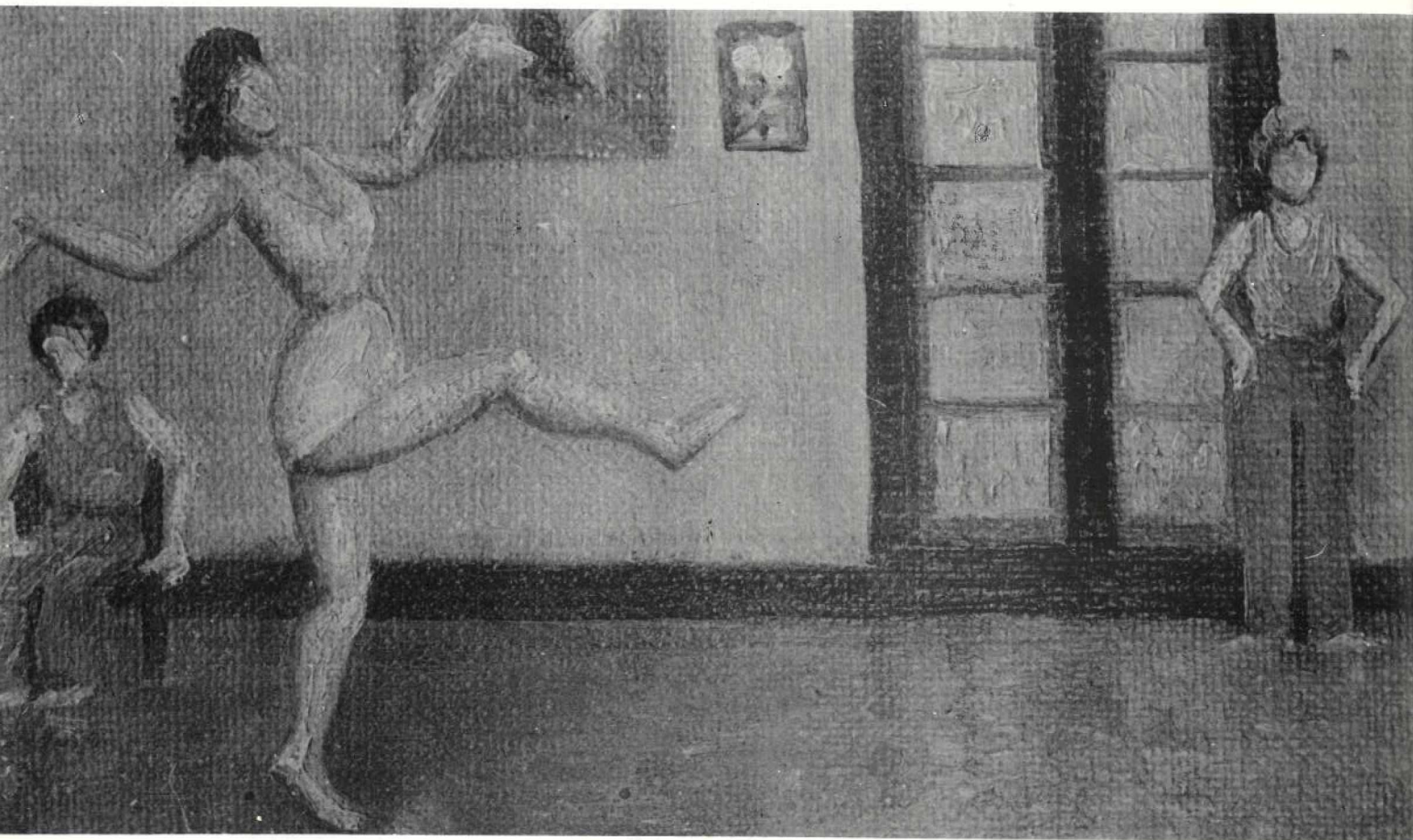
ofreció una montura —una mula concretamente— para hacer el camino más cómodo, pero rechazó Fray Junipero.

—¿Qué impresiones sacó del viaje?

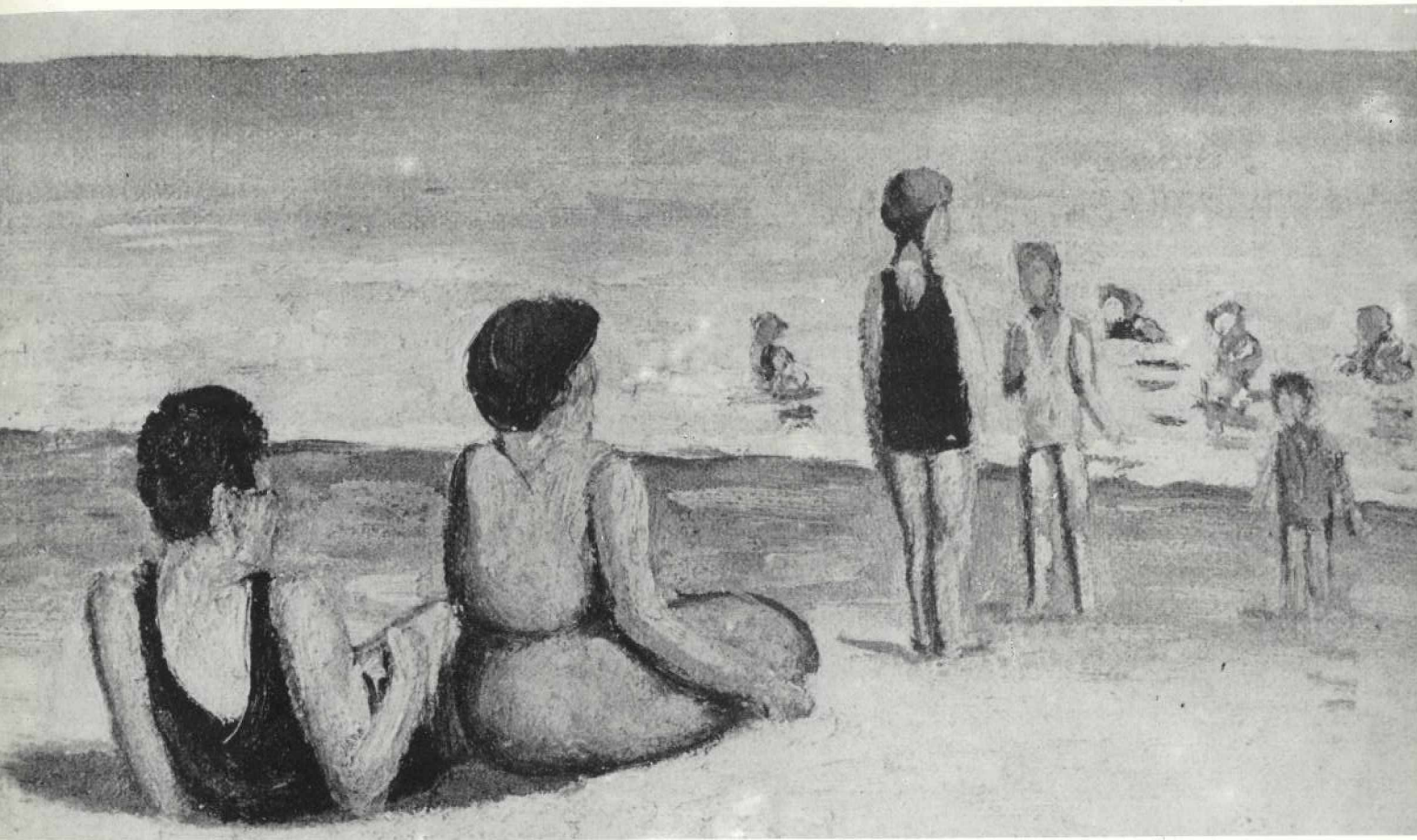
—Puede darme cuenta de que el Padre Serra dejó gran huella en aquel territorio. Actualmente se puede ver en muchos sitios herramientas de labranza igual como enseñó a hacer Fray Junipero y siguen usándose. También en la construcción y carpintería ocurre igual. Asistí a la celebración de misas y pude comprobar que los indios, los Pames, siguen con los cantos litúrgicos tal como los enseñó el Evangelizador mallor-

Retrat de Jule Philips

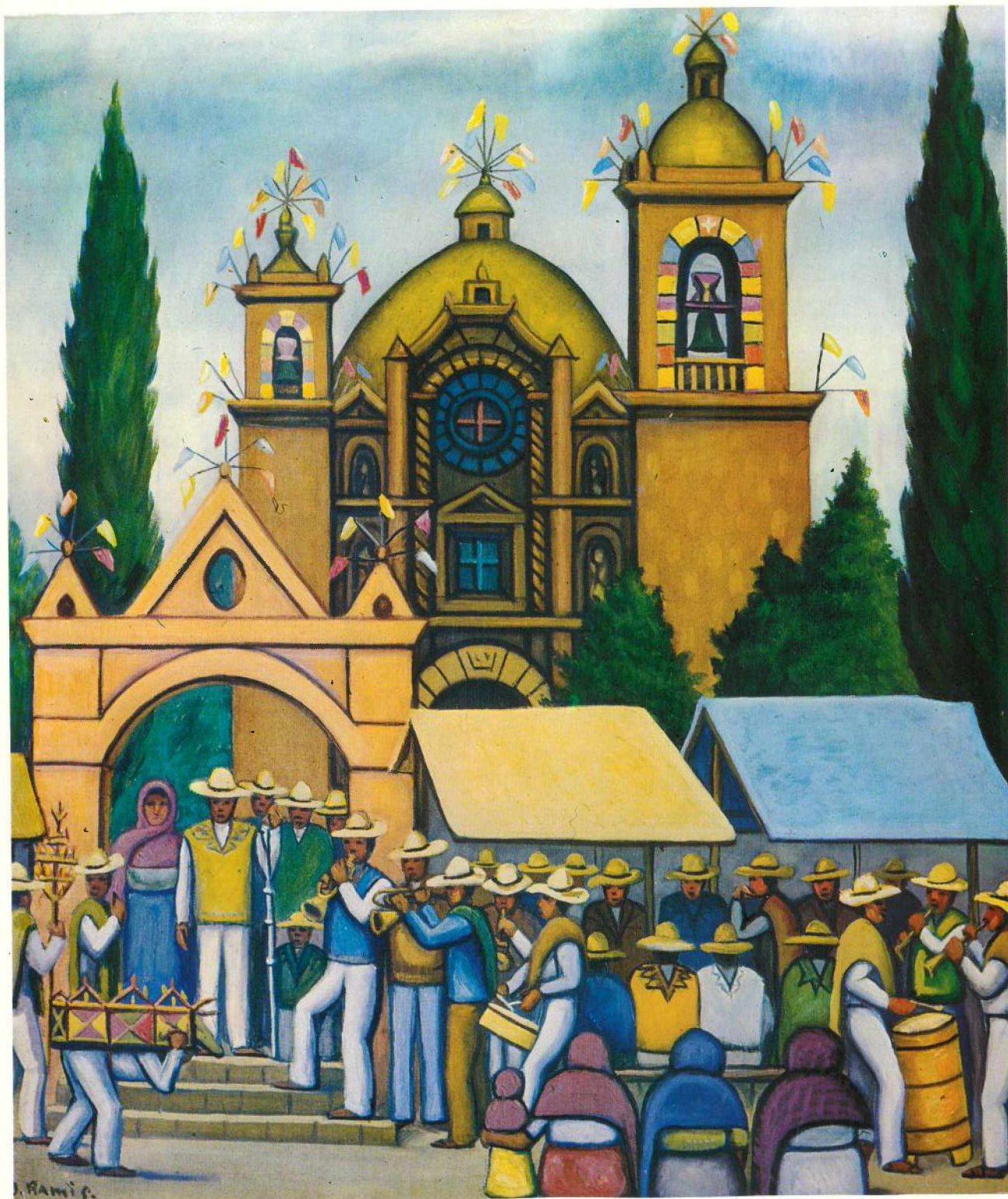
L'Escola de dansá

La Platja

Ritual

Festa Mexicana

Planyment

